

«ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΦΩΝΟΓΡΑΦΙΑ»

ΤΟ ΠΡΩΤΟ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟ ΔΙΣΚΩΝ ΓΡΑΜΜΟΦΩΝΟΥ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Αριστομένη Καλυβιώτη

Είναι γνωστό ότι μέχρι το τέλος του 1930, οι ηχογραφήσεις τραγουδιών στην Ελλάδα, γινότανε από περιοδεύοντα συνεργεία των ευρωπαϊκών εταιρειών δίσκων. Στη συνέχεια τα αποτυπώματα στέλνονταν στα εργοστάσια κοπής, όπου γινότανε και η μαζική αναπαραγωγή των δίσκων. Το 1930 ιδρύεται στην Αθήνα το εργοστάσιο δίσκων της εταιρείας COLUMBIA, που αρχίζει τη λειτουργία του στις αρχές του 1931. Από τότε μέχρι πρόσφατα, εκεί γινότανε οι ηχογραφήσεις και η αναπαραγωγή των δίσκων. Είναι όμως το εργοστάσιο δίσκων της COLUMBIA, το πρώτο που λειτούργησε στην Ελλάδα;

Προ καιρού έπεσε στα χέρια μας μια παρτιτούρα του εκδοτικού οίκου «ΜΟΥΣΙΚΗ», ιδιοκτησίας Ζαχαρία Μακρή (φωτ. 1). Περιέχει τις νότες του τραγουδιού «Πιφ-Παφ-Πουφ», σε στίχους και μουσική Θεόδωρου Σακελλαρίδη. Στο πάνω μέρος γράφει ότι η μουσική είναι από το κινηματογραφικό έργο «Ο ΠΑΠΑΣ ΚΑΙ ΟΙ ΝΕΟΠΛΟΥΤΟΙ».

Ακόμα αναφέρει ότι το πρωτοτραγούδησε η Ζαζά Μπριλάντη, την

Φωτ. 1 - Η πρώτη σελίδα της παρτιτούρας με το τραγούδι «ΠΙΦ-ΠΑΦ-ΠΟΥΦ» (σύλλογή του υπογράφοντα)

Φωτ. 2 - Μέρος από την τελευταία σελίδα της παρτιτούρας με τη διαφήμιση της «ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΩΝΟΓΡΑΦΙΑΣ» (συλλογή του υπογράφοντα)

7η Φεβρουαρίου 1927. Που όμως; Στο θέατρο, στην ταινία, σε δίσκο; Δεν αναφέρει. Πρέπει λοιπόν η παρτιτούρα να κυκλοφόρησε μέσα στο 1927 ή το αργότερο το 1928.

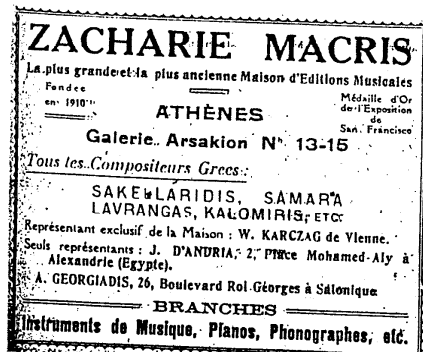
Στην τελευταία σελίδα της παρτιτούρας υπάρχει η ολοσέλιδη διαφήμιση: «ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΦΩΝΟΓΡΑΦΙΑ. Το πρώτον Έλληνικόν Έργοστάσιον ΔΙΣΚΩΝ ΓΡΑΜΜΟΦΩΝΩΝ. Οδός Χαρίτων Καλλιθέα». Ποιο ήταν αυτό το εργοστάσιο και τι δίσκους έβγαλε; Ας πάρουμε τα πράγματα απ' την αρχή. Απ' την παρτιτούρα φαίνεται ότι στο εργοστάσιο, ήταν ιδιοκτήτης ο Ζαχαρίας Μακρής. Ο τελευταίος εμφανίζεται γύρω στο 1910 σαν συνιδιοκτήτης του εκδοτικού οίκου «ΜΟΥΣΙΚΗ», που κυκλοφορούσε παρτιτούρες. Οι άλλοι συνιδιοκτήτες ήταν οι Κ. Μυστακίδης και Θ. Ευσταθιάδης. Από το 1915 περίπου και τουλάχιστον μέχρι το 1920, η «ΜΟΥΣΙΚΗ» εμφανίζεται σαν ιδιοκτησία Μυστακίδου και Μακρή. Κάπου μεταξύ 1920 και 1925 ο Μυστακίδης αποχωρεί και ο εκδοτικός οίκος παραμένει ιδιοκτησία μόνον του Ζαχαρία Μακρή.

Σε μία διαφήμιση των γαλλικών περιοδικών «MUSIQUE - ADRESSES, ANNUAIRE INTERNATIONAL DU COMMERCE DE MUSIQUE», του 1924 (φωτ. 3), βλέπουμε ότι ο Ζαχαρίας Μακρής στο κατάστημά του, στην στοά Αρσακείου 13-15, πουλούσε μουσικά όργανα, πιάνο, γραμμόφωνα, παρτιτούρες και άλλα είδη σχετικά με τη μουσική. Πρέπει επίσης την εποχή αυτή να ήταν αντιπρόσωπος στην

Ελλάδα, του γαλλικού οίκου είσπραξης εισπρακτικών δικαιωμάτων EDIFO.

Το 1928 ο Ζαχαρίας Μακρής ιδρύει την ΑΕΠΙ, μαζί με τον πατέρα του σημερινού ιδιοκτήτη Πέτρου Ξανθόπουλου. (Πληροφ. Παν. Κουνιάδη). Απ' όλα τα παραπάνω φαίνεται ότι ο Ζ. Μακρής είχε ενεργό συμμετοχή στην μουσική κίνηση της εποχής.

Κάπου λοιπόν την περίοδο αυτή, από το 1925 περίπου (ίσως και ενωρίτερα), μέχρι το 1927-28 τουλάχιστον που κυκλοφόρησε η παρτιτούρα, ο Ζαχ. Μακρής λειτούργησε το εργοστάσιο δίσκων στην Καλλιθέα. Το ότι πράγματι λειτούργησε το εργοστάσιο και δεν έμεινε μό-

Φωτ. 3 - Η διαφήμιση του καταστήματος του Ζ. Μακρή στο περιοδικό «MUSIQUE - ADRESSES, ANNUAIRE INTERNATIONAL DU COMMERCE DE MUSIQUE», έτους 1924 (συλλογή του υπογράφοντα)

Φωτ. 4 - Η ετικέτα του δίσκου της «ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΩΝΟΓΡΑΦΙΑΣ», που περιέχει το τραγούδι «LA FAVORITA» (συλλογή του υπογράφοντα)

Φωτ. 5 - Η ετικέτα του δίσκου της «ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΩΝΟΓΡΑΦΙΑΣ» που περιέχει το τραγούδι «TOM'GHT YOU BELONG TO ME» (συλλογή του υπογράφοντα)

νο στη διαφήμιση, επιβεβαιώνεται από δυό δίσκους της «ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΩΝΟΓΡΑΦΙΑΣ», που βρίσκονται στα χέρια μας (φωτ. 4 και 5). Ο Ολλανδός ερευνητής Hugo Strötbäum, από τον οποίο ζητήσαμε πληροφορίες σχετικά με το θέμα, μας επιβεβαίωσε ότι η «Ε.Φ.», ήταν το πρώτο εργοστάσιο δίσκων στην Ελλάδα και ότι πράγματι ιδρύθηκε γύρω στο 1925 από το Ζαχ. Μακρή.

Ας επανέρθουμε στους δυό δίσκους. Βλέπουμε κατ' αρχήν ότι κυκλοφόρησαν με την ετικέτα «ΕΛΙΚΩΝ». Όμως δεν περιέχουν ελληνικά τραγούδια. Σε 2-3 δίσκους ακόμα της «Ε.Φ.», που έτυχε κατά το παρελθόν να περάσουν από τα χέρια μας, δεν συναντήσαμε κανένα με ελληνικό τραγούδι. Για το τραγούδι «LA FAVORITA» μάλιστα (φωτ. 4), ο Η. Strötbäum μας πληροφόρησε ότι είχε κυκλοφορήσει από την εταιρεία IMPERIAL με στοιχεία δίσκων 1565/98X. Από τους δυό αριθμούς που διακρίνονται πάνω στις επικέττες των δίσκων, ο πάνω είναι ο αριθμός σειράς της «Ε.Φ.» και ο κάτω ο αριθμός μήτρας. Δεν ξέρουμε αν

ο δίσκος της φωτ. 5, προέρχεται από την εταιρεία IMPERIAL ή κάποια άλλη. Απ' όλα αυτά φαίνεται πολύ πιθανό η «Ε.Φ.» να μην έκανε δικές της ηχογραφήσεις, αλλά παίρνοντας μήτρες από άλλες εταιρείες, έκανε μόνο αναπαραγωγή δίσκων. Δηλαδή να μην διέθετε στούντιο ηχογράφησης, αλλά μόνο πρέσσα «κοπής» δίσκων. Αν όμως βρεθεί δίσκος της «Ε.Φ.» ηχογραφημένος στην Ελλάδα, τα τελευταία ανατρέπονται.

Σαν συμπέρασμα λοιπόν όλων όσων αναφέρθηκαν παραπάνω, μπορούμε να συνοψίσουμε ότι η «ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΦΩΝΟΓΡΑΦΙΑ» ήταν το πρώτο ελληνικό εργοστάσιο κοπής δίσκων. Άρχισε τη λειτουργία του γύρω στο 1925, ίσως και ενωρίτερα και λειτούργησε μέχρι το 1927-28 τουλάχιστον. Πότε σταμάτησε τη λειτουργία του και τι απέγιναν τα μηχανήματα που είχε, μας είναι άγνωστο. Μήπως έκλεισε όταν άνοιξε το σύγχρονο για την εποχή του εργοστάσιο της COLUMBIA; Όποιος έχει κάποια πληροφορία ας μας ενημερώσει.